

Význam akademika Quido Záruby

Zkušeným pracovníkům v oboru inženýrské geologie a geotechniky jistě není třeba význam akademika Quido Záruby připomínat. Pro mladší kolegy však bude stručná připomínka této velké osobnosti československé aplikované vědy, s mimořádným mezinárodním významem, jistě příhodná:

Quido Záruba se narodil 18.6. 1899. Jeho vynikající profesní dráha trvala až do roku 1993. Byl uznávaným praktickým inženýrem, významným teoretikem a vysokoškolským učitelem. Jako význačný odborník se uplatnil téměř na všech významných inženýrských stavbách v ČR.

Ve dvacátých letech minulého století byl Quido Záruba zakladatelem nového oboru inženýrská geologie a i zakládajícím členem mezinárodní společnosti pro inženýrskou geologii IAEG a od roku 1968 i jejím prvním prezidentem.

Inženýrská geologie se začala systematicky pěstovat ve firmě otce Q. Záruby, která byla založena ještě před koncem 19. století. Quido Záruba byl v této firmě v roce 1926 pověřen založením sondovací oddělení. To mělo hned zpočátku jasně definovanou náplň – zjišťování geologických poměrů a zejména vlastností skalních hornin a zemin a řešit problémy vznikající jako důsledek zásahu inženýrského díla do přirozeného stavu horninového masivu včetně i využívání zemin a hornin jako stavebního materiálu.

Ještě v roce 1926 zajistilo sondovací pracoviště 5 velkých průzkumných akcí. Z nich nejvýznamnějších byl například průzkum pro budovu Tabákové rezie ve Slezské ulici na Vinohradech. Z roku 1927 lze uvést průzkum pro Státní galerii na Kampě a z dalšího roku pak průzkumy pro velkou budovu Dopravních podniků na nábřeží Vltavy v Holešovicích, průzkum pro budovu Nejvyššího kontrolního úřadu na Letné (dnes Ministerstvo vnitra) a pro budovu Technického muzea rovněž na Letné.

Po roce 1948 bylo po znárodnění toto pracoviště začleněno jako celek se všemi odbornými pracovníky do nově vytvořené celostátní projekční organizace nazvané o něco později Stavoprojekt. Z něho pak později vznikla známá Stavební geologie, předchůdkyně dnešní firmy SG Geotechnika a.s.

Sám Quido Záruba byl v roce 1945 povolán na ČVUT Praha, aby zde znovuzřídil geologický ústav na fakultě inženýrského stavitelství. V následujícím roce už byl jmenován řádným profesorem a poté i vedoucím katedry geologie a zakládání staveb. Od té doby zásadně ovlivňoval vývoj nové disciplíny Inženýrské geologie“ v celém Československu i v Evropě.

Q. Záruba profesně ovlivnil, dá se říci, že vychoval, celou novou generaci inženýrských geologů. Inženýrská geologie byla v té době nucena reagovat na výsledky vědecko-technického pokroku ve stavebnictví a na jeho nebyvalý rozvoj. Quido Záruba této příznivé okolnosti plně využil. Inženýrská geologie se stala důležitým multidisciplinárním oborem a i díky jemu jí zůstala dodnes.

Quido Záruba tehdy razil myšlenku, že výstupem šetření inženýrských geologů nemůže být pouze geologický profil s vyznačením základních vlastností přítomných zemin a hornin, ale že je třeba studovat a předvídat i deformační odezvu horninového masivu na různé varianty inženýrských zásahů do jeho původního stavu. Už v první polovině minulého století trval na tom, že aby to bylo možné, tak to vyžaduje i aplikaci nových geotechnických specializací jako je mechanika zemin, mechanika hornin, laboratorní i polní zkušebnictví, monitoring, petrografie, stavební geofyzika a v neposlední řadě i matematické modelování chování zemin a hornin za různých podmínek.

Současně Quido Záruba vždy zdůrazňoval, že i při rozvoji inženýrského přístupu založeném na rozvoji těchto nových disciplin, nikdy nelze ztratit ze zřetele apriorní pochopení přírodních procesů, které vždy předurčují vlastnosti zemin i hornin a jejich budoucí odezvu na změnu původních podmínek v důsledku budování inženýrského díla.

Tento jeho původní vklad do inženýrské geologie a geotechniky vždy byl a stále bude aktuální. A to i v době mohutného technického, technologického i vědeckého rozvoje, který inženýrské stavitelství ovlivňuje. A na to se dnes někdy pozapomíná. Stavby jsou však i nadále součástí přírodního prostředí. A tomu je třeba dobře rozumět, aby bylo možno jeho spolupůsobení se stavbami optimálně řešit.

V tom je a bude odkaz akademika Quido Záruby stále aktuální.

Alexandr Rozsypal, leden 2018